

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli főrvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: KIJADJA:
SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK
budapesti kir. közjegyző. ORSZÁGOS EGYLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Tel.: 297—069.

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári
csekkszámhája: 41.951.

Új közjegyzői állásszervezések időszerűtlensége.

A jelenlegi háborúban már több s így legutóbb is 1943. évben 2 új közjegyzői állást rendszeresítettek, az egyiket Nagykanizsán, s a másikat Pápán. Ezenkívül újabban is véleményt kért az Igazságügyminiszter az egyik kamarától két másik állás szervezése tárgyában. Ezekből következően a jelenlegi egészen rendkívüli időket az Igazságügyminiszter újabb közjegyzői állások rendszeresítésére alkalmasnak találja. Ezzel szemben a szervezések teljes időszerűtlensége tekintetében legyen szabad az alábbiakra reámutatni.

Végig lapozva az 1914—18-as háború jogszabályalkotási tevékenységének feljegyzéseit, megállapíthatjuk, hogy a polgári perrendtartás életbe léptetésétől eltekintve, csupán a háború folytatásával kapcsolatosan történtek intézkedések, míg a mélyreható, átalakító, szervező tevékenység szünetelt. A Vázsonyi-féle szervezésektől eltekintve csupán a 61.300/1914. (Nagysomkút), 2521/1915. (Nyirbátor), 66.704/1915. (Körösbökény), 29.448/1916. (Kraszna), 59.654/1917. (Vágsellye) számú rendeletek szerveztek új állásokat, abból a helyes megfontolásból kiindulva, hogy a háború okozta különleges kereseti viszonyok, jogszolgáltatási érdekek és igazságügyi politikai célok megvalósítása a közjegyzői állások szaporításának megnyugtató indokául nem szolgálhatnak. A most említett szervezések is azonban csak ott történtek, ahol a közjegyző működése több járásbírószág területére terjedt ki. Rendes állapotok között és indokolt esetekben különben maga a közjegyzői kar sem tiltakozott az új állásszervezések ellen. Sőt! A közjegyzői kar a szociális szempontok tárgyilagos mérlegelésével az igazságügyi kormányok előtt több ízben adott annak a felfogásnak kifejezést, hogy ahol csak lehetőknek tartotta a közjegyzői állások megosztását

Új közjegyzői állásszervezések időszerűtlensége.
Részletek a kolozsvári kamara évi jelentéséből.
Közjegyző felsőházi tagválasztások a közigazgatási bíróság előtt.
Közlemények.

Kitüntetések.

Halálozás.

Az Országos Egylet ülése.

Közjegyző felsőházi tagok a felsőház költségvetési vitájában.

Az irodai alkalmazottakra vonatkozó bejelentés.

A debreceni kamara közleményei.

Tolmácsi díjak újabb szabályozása.

Adomány.

Alkalmazottak járandósága után nyugtáilletéket nem kell leróni.

Jegyzői magánmunkálatok galériája.

A beruházási hozzájárulás hagyatéki teher.

Hirdetmény.

Állásközvetítések.

Rendeletek.

Joggyakorlat.

Magánjog.

Szerkesztői üzenetek.

F. J. dr.

D. S. dr.

javasolta, vagy új állás rendszeresítését kérte és általában azt tartotta helyesnek, hogy minden járásbírósi székhelyen szerveztessék közjegyzői állás.

Híven követték a közjegyzői kamarák az 1874:35. t.-c. alkotása előtti parlamenti vitában Pauler Tivadar igazságügyminiszter szavait, mely szerint a törvényjavaslat a közjegyzők számának megállapítását az igazságügyminiszternek tartja fenn „és ez időről-időre a *gyakorlati tapasztalatok útmutatásához képest* csak fokozatosan történhetik“, — s a gyakorlati tapasztalatokat a kar maga hozta a miniszter tudomására.

1918-ban és ezt követőleg a nagy katasztrófa félre tette azokat a szempontokat, melyek a kamarákat álláspontjuk kialakulásánál vezették, s az új állások szervezése tekintetében a kényszer követelte szükség előtt meghajoltak. Egyetlen gestiójuk sem volt, mely az állások szaporítása ellen tiltakozott volna. Nincsen egyetlen testület, mely az idegen uralom elől menekült kartársainak a saját kenyeréből tört volna le egy darabot, csak a közjegyzői kar volt az, mely kartársainak segítséget nyújtott. Más menekültek állami és társadalmi támogatásból teremtettek új életlehetőségeket, egyedül a menekült közjegyző életlehetőségei lettek újra úgy alapozva, hogy a már működő közjegyző keresetét új állások szervezésével csökkentették. Soha egyetlen kamara nem szólalt fel ez ellen, mert testvéri szeretettel igyekezett a hontalanná vált közjegyzők új hajlékának megépítésénél segíteni. A közjegyzőket ugyanis nemcsak a miniszteri költségvetési beszédekben is elismert önzetlen magatartás, konzervatív és konstruktív építő tevékenység, az állami, társadalmi, jótékonyági közterhekben való nagyarányú részvétel, az anyagi függetlenségéből is eredő abszolút hozzáférhetetlenség, pártatlanság, úgyszeretet, hanem a tökéletes önzetlenség jellemzi, akik minden idegen támogatás nélkül tisztán saját keresetükből tartanak fenn olyan nyugdíjintézetet, mely az özvegyeknek havi 350 pengő nyugdíjat juttat.

Ma újra ég a világ s egyelőre semmi jele annak, hogy a háború befejezéséhez közeledne. A mai háború nemcsak méreteiben, az egész világot átfogó harctereivel, a polgári lakosság bevonásával, az elsötétített hinterland nélkülözésével, a csaták és hadmozdulatok soha nem képzelt arányaival, hanem időtartamával is borzalmasabb, mint az első volt. És elképzelhetjük, ha az elsőnek, a „kicsinek“ milyen bonyolult következményei voltak, milyenek lesznek a „nagyinak“ utóhatásai! A háború átalakító ereje mindig jelentős, a múltban is az volt. A pun háborútól kezdve, a 30 éves háborún át folytatva egészen a ma háborújáig, melynek átalakító ereje egyike lesz a legnagyobbaknak a világtörténelemben. Mik lesznek ezeknek az átalakító erőknél eredői, ma senki nem tudja, viszont mindenki tudja, aki nyitott szemekkel jár, — hogy Pauler szavait idézve — nincsenek „gyakorlati tapasztalatok“, melynek alapján jövő életünket elrendezni tudjuk.

Köztudomású, — hiszen a betérjesztett ügyforgalmi kimutatások ezt igazolják — hogy a közjegyzői hatáskör folytonosan szűkül, s teendőink két csoportjával megmarad a névalírások hitelesítése és az örökösödési eljárásban való részvétel. Budapesti közjegyző például jogügyletet csak a közjegyzői kényszer eseteiben foglal írásba. A névalírás hitelesítése jelentéktelen jövedelmet biztosít, még az adókat sem fedezi, a hagyatékok rendezéséből eredő kereset pedig változó, míg az iroda-fenntartási nagy költség

állandó. A hagyatéki tárgyalásokból eredő jövedelem attól függ, hogy az illető közjegyző működési idejében hal-e meg a kerület gazdag örökhagyója. Egyik hónapban az egyik, másik hónapban a másik, majd egy más kerületi közjegyző kereseti helyzetét hozza egyensúlyba egy nagyobb értékű hagyatékkal, s a valószínűségi számítások szerint körülbelül 15 év alatt egyenlődik ki viszonylagos arányossággal 27 közjegyző ugyanazon jogcímből eredő jövedelme. Ennek tapasztalati bizonyítéka azoknak a vidéki székhelyeken működő közjegyzőknek statisztikája, ahol már régebben bonyolítják le havonként váltakozva, megosztva, az örökösödési ügyeket. Vagyis az a tény, hogy az egyik évben valamelyik budapesti közigazgatási kerületben nagyobb volt a hagyatéki díjmegállapítás, még nem indokolja abban a kerületben új állás szervezését, s erről csak az esetben lehet szó, ha ez az — átlagnál magasabb kereset — normális viszonyok mellett visszatérő jelenség volna.

Kínálkozó alkalmat mulasztunk el, amikor ügyforgalmunk csökkenésének a közjegyző ellenes hangulattal való tagadhatatlan kapcsolatára, s a mesterséges hangulatkeltés következményeire nem mutatunk rá. Európában mindenütt folyton bővítik a közjegyzői hatáskört. Telekkönyvi ügyekben majdnem mindenütt közokirati kényszer van. Csak nálunk lesz egyre kisebb hatáskörünk. Pedig intézményünk az alkotmány egyik pillére, és a közjegyzők a szilárd jogrend kiépítői és megőrzői. A 700 éves francia közjegyzői intézmény a mindent elseprő francia forradalmat túlélte és a hiteles helyek helyébe lépett közjegyzői intézmény is túl fogja élni a hatáskört egyre szűkítő politikai áramlatok exponenseit is.

Az egészen rendkívüli háborús viszonyok mellett ezeknek az a függvénye, hogy külső jelentkezési számban nagyobb — belső értékben azonban kisebb — összeget tesznek ki a közjegyzői jövedelmek, új állás szervezésüket megokolttá tehát egyáltalában nem tesz. Az a számban esetleg magasabb összegű jövedelem máról holnapra olyan változásokon mehet keresztül, amelyek nem, hogy állásszervezéseket nem, hanem esetleg egyenesen állásmegszüntetések fognak szükségessé tenni. Rendkívüli idők csak rendkívüli intézkedéseket tesznek indokolttá. A csupán rendes időktől várható gyakorlati tapasztalatoknak megfelelő intézkedésekkel tehát bőlebb dolog volna az Isten segítségével egyszer talán mégis bekövetkező rendes békés időket bevárni!

Anonymus regius notarius.

Részletek a kolozsvári kamara évi jelentéséből.

A kolozsvári kir. közjegyzői kamara az 1943. évi közgyűlési jegyzőkönyvét és az évi jelentést nem régen terjesztette fel a legfőbb közjegyzői felügyeleti hatósághoz az Igazságügyminiszterhez. A jegyzőkönyvből és a jelentésből közöljük a következő részleteket megjegyezve, hogy a jegyzőkönyvnek és a jelentésnek gondos egybeállítója *Schilling Dezső dr.* kamarai titkár.

A jegyzőkönyvnek 1. számú melléklete *Ferencz József dr.* a kamara kitűnő elnökének következő, közgyűlést megnyitó beszéde:

„Az elmúlt 1942. év jogi és gazdasági élete a világháború hatása alatt állott. Mindenekelőtt meg kell emlékezni Kormányzóhelyettesünk hősi haláláról, aki a hazaszeretetnek, a kötelességteljesítésnek és áldozatkészségnek állított örök eszményképet nemzeti történelmünkben. Mély hódolattal fordul aggódó szeretetünk az ország Kormányzója felé, aki a kötelességteljesítés dicső mintaképe, aki az őt és a nemzetet ért lesújtó veszteség után is töretlen lélekkel áll nemzete élén, kísérje továbbra is a Magyarok Istenének áldása országgyarapító munkásságát, hogy nemzetünk az ő bölcs vezérlete alatt elfoglalhassa az új Európában azt a helyet, mely ezeréves multunknál fogva minket méltán megillet. Az elmúlt év jogalkotását a világháború praedestinálta és különösen a közjegyzői joggyakorlat szempontjából fontosabb törvényalkotás nem történt. Csak sajnálattal kell megállapítanom, hogy a közjegyzői törvény régóta húzódnó novellája mindezekig nem készült el és nem került parlamenti tárgyalás alá, dacára, hogy a kamaraközi értekezlet a novellát illetőleg már régóta lefektette álláspontját és előterjesztette a novella tervezetét. E helyen még csak azokra a nehézségekre mutatok rá, amelyek a hagyatékok letárgyalása és befejezése körül fennforognak. Mindenekelőtt feltűnő, hogy a falusi hagyatékokról felvett leltárak között csak elvétve van olyan leltár, amelyben ingók, gazdasági felszerelés, élő és holt leltár lennének felvéve, már pedig alig hihető, hogy volna ilyen falusi hagyaték. Eltekintve attól, hogy ilyenformán a leltárak nem tüntetik fel a hagyaték valódi értékét, ez a kincstár megrövidítését vonja maga után. Az ingatlanok értékelésénél sem látok kellő alaposságot, miértis ideje volna, ha leltározó közegeink a leltárak felvételénél nagyobb lelkiismeretességgel és körültekintéssel járnának el. A hagyatékok letárgyalását nagyon megnehezíti az a körülmény, hogy az örökösök egyrésze külföldön ismeretlen helyen tartózkodik, vagy egyenesen külföldi, így az örökösök magyar állampolgárságának igazolása lehetetlen lévén, ez meggátolja a hagyatékok átadását. Miután ez ellenkezik a jogbiztonsággal és a magyar állampolgárok érdekeivel kívánatos volna olyan rendelet kiadása, mely elrendelné, hogy a hagyaték a magyar állampolgároknak átadandó és a tulajdonjog javukra bekebelezendő. Ez irányban több ízben is interveniáltunk az igazságügyminisztériumban és ígéretet kaptunk, hogy ez értelemben megfelelő rendeletet fog kibocsátani az illetékes hatóságokhoz. Nem fejezhetem be elnöki megnyitómát mással, minthogy legmélyebb hálámat ne nyilvánítsam a magyar honvédség dicső harcáért, amellyel a messze keleti

fronton megvédte hazánk függetlenségét, az európai civilizációt és közreműködött a jobb jövő kialakulásában. Ezen hálánk elismerésének jeléül ajánlom a közgyűlésnek, mondja ki, hogy a kamara résztvesz a Kormányzóné Öföméltósága által a hadiárvak segélyezésére indított mozgalomban és utasítja a választmányt, hogy a kamara tagjait ezen mozgalomban való részvételre felszólítsa.“

A jelentés a kamara területén működő közjegyzők egyesített ügyforgalmi adatait az alábbi észrevételekkel közli:

„Az ügyforgalom általában lényeges csökkenést mutat. — Bevezetések összes száma a kamara területén működő összes közjegyzőknél:

	1941. évben	1942. évben	csökkenés
Az ügykönyvbe	22.730	20.965	1.765
Óvásoknál	316	93	223
Örökösödési ügyekben	45.636	42.263	3.373
Másolatokra	107.762	61.519	46.243
Fordításokra	50.136	23.988	26.148

Oka ennek nálunk Erdélyben első sorban az, hogy a magyar főhatalom visszatérte után a közszükségnek megfelelően kiállított nagymennyiségű okirat másolási és fordítási munka lényegesen csökkent. Legtöbb helyen a csökkenés 50 %-ot is meghalad. Az ingatlanforgalom pedig a továbbra is fennálló átírási akadályok miatt nem emelkedhetik, sőt ez is csökkenőben van. A hagyatékok terén is fennáll a leltározások minden akadály, továbbá a tárgyalásoknak és hagyatékátadásoknak a távollevők és külföldiekkel szemben előírt különleges rendszabályok miatt való nehézsége és elhúzó-dása. Ez mind arra vezet, hogy a hagyatékok leltározása is sokkal hosszabb ideig tart, letárgyalása is. Ezután még a már letárgyalt hagyatékok végleges befejezése, vagyis az átadó végzés kiadása, később pedig a bekebelezések foganatosításánál is ismételtelen megakad az eljárás az állampolgárságok igazolása vagy más okok miatt. Így a hagyatéki ügyek csak torlódnak, de nem fogynak és állandóan kiegészítő, illetve pót-tárgyalások válnak szükségessé, amelyekért persze díj nem jár és amelyek a közjegyzők hátralék-kimutatásaira igen hátrányosak.“

A jelentés a közjegyzői adózás fontos kérdésével az alábbiakban foglalkozik:

„Egy igen fontos dolog, amiről meg kell még pár szóval emlékezni, az adózás ügye. Az újabb törvényes intézkedések lehetővé tették, hogy testületi átalányozással állapíttassanak meg a forgalmi adóösszegek és ez a lehetőség bizonyos fokig kilátást nyujtana arra, hogy a forgalmi adó után a kereseti adó is a testületi átalányozással állapíttassék meg. Ennek a rendszernek az a legfőbb sajátossága, hogy minden testület önmaga bírálja el tagjainak kereseti lehetőségeit és tényleges keresetének legvalószínűbb összegét s ezáltal a legigazságosabb adókitetést kellene létrehozza. Tenné pedig ezt olyan nyomozással, amely a testület részéről nem lehet bántó és sérelmes, de amely nyomozásnak idegenek — nem testületbeliek — részéről való lefolytatása — a jóindulat kisebb mérve, vagy a hozzá nem értés folytán — nehezebben lenne elviselhető. — Amidőn az állam kénytelen az adókat olyan jelentősen magas arányokban felemelni, nem lehet

közömbös az adózókra, hogy helyesen állapítsanak meg jövedelmeik, hiszen az adózás mértékére csak a tényleges jövedelem bírhat befolyással. Ha pedig indokolt, mert szükséges, az adók emelése, akkor még indokoltabb az adók és ezek alapját képező jövedelmek igazságos megállapítása. Ezeknek a körülményeknek szigorú vizsgálata meg kell szüntesse azt a felfogást, hogy az adók megállapítására vonatkozó intézkedések és adatgyűjtések egy-egy kategórián belül is tehát egy-egy kategóriának tagjai között is bizalmas adatokként kezelendők, azokhoz a kategória tagjainak egymás között is semmi köze se lehessen. Ellenkezőleg a kategóriáknak egymással szemben és a kategóriákon belül a tagoknak egymással szemben lehetséges és megengedhető nyilvántartása és vizsgálata hozhatja meg csak azt a megnyugtató érzést és tudatot, hogy a jövedelem, mint adóalap a lehető leghelyesebben állapítatik meg és a jövedelmek sorrendje lehetőleg pontosan megfeleljen a tényleg élvezett jövedelemnek csak úgy érhető el, hogy még akkor is megnyugtató legyen az adófizetés, ha az adó tényleg magas, de háttérben áll az a tudat, hogy mindnyájunk érdekében mindnyájan egyforma nehézségekkel viseljük az adózás nehéz terhét. Ennek az alapelvnek figyelembevétele mellett lehetne és kellene az adózásunkat rendezni és egyben azt a megállapítást is, hogy mennyi tényleg a közjegyzői kar tagjainak valóságos jövedelme, azzal a sokszor téves köztudattal szemben, ami ezeknek a körülményeknek túlzó félremagyarázásából jön létre. Jól meggondolva a kérdést, mindenki beláthatja, hogy mily fontos és helyes lenne, ha a közjegyzői kar így önmaga tudna a legintenzívebben résztvenni a tagok adójának megállapításában. Csak a körülményeknek ilyen teljes és helyes ismerete mellett vehet részt a kamara is kellőleg erélyesen abban a küzdelemben, amit ki kell sokszor fejteni új közjegyzői állások szervezésének, vagy a meglévő közjegyzői állások kerületének változtatása tárgyában felmerült vitákban. Kérem tehát minden egyes tagját a kamarának, hogy ebben a munkában legyen segítségére a tisztikarnak és öröködjünk afelett, hogy ilyen alapon rögzítsük a forgalmi adókat és kereseti adókat is és ezt a rendszert a pénzügyi kormányzat tartsa fenn és támogassa.“

A joggyakorlati kérdésekhez az alábbi megjegyzéseket fűzi a jelentés:

„A jogegység tekintetében felmerült eseteket nagyrészt ismertette a „Közjegyzői Közlöny“. Saját erdélyi szempontunkból különösen megemlítendőnek találom itt a rendezésnek némely hiányát a külföldi örökösökkel kapcsolatos ügyekben. A kamara több ízben folytatott megbeszéléseket úgy az igazságügyminisztériumban, mint a telekkönyvi hatóságokkal és hagyatéki bírósággal és a kolozsvári tábla vezetőjével is ezen ügyben. Kérelmünk az volt, hogy a külföldiek örökrésze is adassék át, azonban — a külföldi öröklési jogának korlátozottságára vonatkozó rendeletre való hivatkozás mellett — az átadással egyidejűleg ezen rendeletben előirt korlátozottság a külföldi örökrészeire telekkönyvileg jegyeztessék fel. Természetes lenne ez a megoldás és összhangban állana a rendelkezésekkel és azok céljával is. A rendelkezés szerint ugyanis a külföldi javára a hagyaték nem adható át, de ő az örökrész felett, illetve annak értéke felett jogosult rendelkezni. Csak logikus lenne tehát annak megállapítása és a megállapítás jogerőssé nyilvánítása abban a tekintetben, hogy mi az, ami a külföldit megilleti, ami felett tehát ő — a rendelet korlátai között — diszponálhat. Csak így lenne

a külföldi abban a helyzetben, hogy határozottan megállapított része felett rendelkezessen és csak így lehetne ellenőrizni, hogy a külföldi részére történő rendelkezés megfelel-e a rendelet előírásának. Másfelől pedig csak ilyen intézkedés mellett lehetne biztosítani azt, hogy a külföldi függő jogai miatt a belföldi örökös ne szenvedjen méltánytalan hátrányokat saját örökségének megállapítása, átvétele és nyilvántartási biztosítása tekintetében. Sajnos közbenjárásaink mindezekig eredményt még nem hoztak.“

Időszerű közjegyzői problémáknak állítja be a jelentés, a közjegyzői nyugdíjjogosultság méltányosabb megállapítását, a nyugdíjjárulék aránysábbá tételét, a közjegyzők katonai szolgálatának, illetve polgári foglalkozásukban való meghagyását, a közjegyzői díjak megfelelő arányos szabályozását s legfontosabbnak a közjegyzői törvény gyökeres reformját. Mindezeket a kérdéseket a jelentés az alábbi megjegyzésekkel kíséri:

„Kamaránk úgy az országos egylet, mint a nyugdíjgyelet közgyűlésein és a kamaraközi értekezleteken részt vett és az ott elhangzottakból megállapította, hogy a nyugdíjügyekben valamivel előbbre jutott ugyan a kérdések méltányos tisztázása és azok jogosságának elismerése, de tényleges megoldást jelentő intézkedés ezen ügyekben épp úgy nincs, mint akár a novella, vagy a katonai felmentések ügyében, jóllehet e tekintetben is a teljesen átdolgozott novella és törvénytervezet hónapok óta vár elintézésre és a katonai felmentések adatai is össze lettek gyűjtve.

Mindezen kérdésekben igazságos és méltányos intézkedések legfontosabb akadálya az, hogy a közjegyzői intézményt egyesek ma is olyannak szeretik feltüntetni, ami csak a feleknek költséget, egyes embereknek pedig túlságosan nagy jövedelmet jelent. A mai nehéz megélhetési viszonyok mellett igen könnyű az ilyen felfogásokat terjeszteni, ezek hirdetésére elkeseredett embereket meggyőzni. Ez vezet oda, hogy a legelembibb igazság és méltányosság helyett méltánytalan támadásokat kapunk, ellenszenves érzelmekbe ütközünk és igen sokfelől akadályokat gördítenek intézményünk fejlesztése és fejlődése elé. Ezért a legfontosabb javaslatok, illetve megoldhatatlan kérdések is évről évre megoldatlanok maradnak. Mindezen változtatni csak úgy lehet, ha mindnyájan komoly munkával visszük bele *jogi társadalmunk és minden jogkereső fél meggyőződésébe* azt a tudatot, hogy a közjegyzői intézmény mint a perenkívüli jogszolgáltatás bevált és nélkülözhetetlen tényezője, nemcsak minden kétségen felül fenntartandó, de oly mértékben fejlesztendő, hogy a perenkívüli jogszolgáltatás ne a peres jogszolgáltatás alárendelt szervezete, hanem mint egyenlő rangú munkatársra végezhesse munkáját, és ezzel lényegesen csökkenthesse a perek számát, a pereskedések lehetőségét és növelhesse a békés munkálkodás lehetőségét. Amíg ezt a meggyőződést nem visszük be a köztudatba, addig hiába kopogtatunk intézményünk fejlesztése érdekében egyes külön-külön problémáinkkal.

Enélkül nem ismerhető el a nyugdíjügyekben emelt igényeink jogos és méltányos volta és nem rendezhető megnyugtató módon a járulékok arányosítása sem. Pedig nyilvánvaló, hogy éppen olyan háborús jóvátétel terhére irandó ez a kérdés is, mint más háborús károk. Mert ugyan ki lehet hibás abban, hogy a közjegyzői pályára indulva 20 évig munkája szünetelt, vagy csak 20 év múlva nyert folytatást. És ki lehet hibás abban, hogy csak

50 éves koron felül juthatott közjegyzői állásba. És ha a közhivatalnokoknak, ügyvédeknek nyugdíja megállapításánál figyelembe veszik a hibáján kívül más munkakörben eltöltött időt, miért nem vihető keresztül ez a szociális és méltányos rendezés a mi nyugdíjunknál is? Hiszen a legfőbb kötelességet, — azt, hogy a magyarságért, a magyar hazáért helyünkön maradtunk, munkánkat magyar szellemben, magyar érdek védelmében teljesítettük — mindnyájan becsülettel végeztük. Nem lehet tehát jogos és igazságos alapot kimutatni arra, hogy az egyiknél a törvényhozás adjon ezért elismerést és vállaljon ezért terhet, a másiknál pedig ugyanezt megtagadja. A megtagadás azonban ténylegesen még mindig fennáll.

Ugyanígy méltánytalan, hogy nem ismerhető el általános elvként a katonai behívások esetén a polgári foglalkozásokban való meghagyás szüksége és emiatt ismeretlen hetekre, hónapokra be kell zárni olyan irodákat, ahol a helyettesítés lehetetlensége miatt a munka szünetelni kénytelen és így ellátatlan marad az abból élő személyzet és hozzátartozói.

Ez a hibás köztudat nem ismeri el még oly intézkedés sürgősségét, fontosságát és helyes voltát sem, mint a külföldi örökösök ügyének szabályozása. Ez a helytelen köztudat nem ismeri el a közhivatalnoki minőséget sem, ellenben olykor tán túlzó végletekbe menő formalitásokkal nehezíti meg a munkát és csökkenti az intézmény tekintélyét. Ebben a helytelen felfogásban kaphatjuk csak magyarozatát annak is, hogy az évek óta vajudó novelláris törvény megszavazása állandóan késik. —

Az adóztatás terén a legerősebb mértékekkel lépnek fel a közjegyzők ellen és az állások szaporításában is a statisztika legnagyobb szigorával van beállítva a jövedelmezési lehetőség legmagasabb határa, mint tényleges jövedelem. Mindez a közfelfogásban csak terjeszti a túljövedelmezettséget, a túlkedvezettséget, sőt részben a nélkülözhetőség kellemetlen feltevéseit, holott teljes objektivitással állíthatjuk, hogy nemcsak a régi nivó alá estek az összes közjegyzői állások kereseti lehetőségei, de a megdrágult viszonyokkal sincsenek sehogyan arányban. Sőt az is megállapítható, hogy a közjegyzők által végzendő — és a bíróságot téhermentesítő — egyes teendők folytán a közjegyzői irodák regie kiadása is aránytalanul nagyra nőtt. Állíthatjuk mindezek alapján, hogy a jövedelmezőség általában egyáltalán nem haladja túl a legközepesebb hivatalnoki jövedelmeket. —

Ezekért kell mindenek előtt és mindenek felett a köztudat megváltoztatására, illetve a helyes felfogás kialakulására törekedni. Kezdetben és tán sokáig alig lesz ennek más jó hatása, mint a lelkiismereti megnyugvás a helyesen felfogott és komolyan végzett kötelesség felett. De a következtetés és tudatos törekvéssel végtére mégis kell sikere legyen ennek a komoly munkának, tehát ezt folytatnunk kell. A kamara tisztikara állandóan ebben a tudatban s ezzel a céllal dolgozik. Ha az eredmény nem látszik, ezért a kamara a felelősséget kénytelen elhárítani magáról. Hogy a kamara tagjai ezt az irányt helyeslik, vagy nem, arra az új választásban adhatják meg válaszukat.“

Közjegyző felsőházi tagválasztások a közigazgatási bíróság előtt.

Az 1926:XXII. t.-c. 19. §-ának rendelkezései alapján a különböző érdekképviselői szervek és intézmények sorában a kir. közjegyzői kamarák a magyar országgyűlés felsőházába együttesen választanak egy tagot. A törvény — indokolása szerint — a különböző szervek és intézmények közül azokat kívánta kiválasztani, „amelyeknek léte törvényen vagy állandóságot kellően biztosító rendelkezéseken nyugszik.“ A fontos jogszolgáltatási teendőket törvény alapján ellátó magyar közjegyzői kar ekként felsőházi képviselőhez jutván első ízben 1927. január 9-én a törvény rendelkezéseinek megfelelően az egyes kamarák által választott két-két elektor útján gyakorolta választási jogát s rendes taggá megválasztotta *Madarász István dr. pécsi* kamarai elnököt, póttaggá pedig *Jedlicska Béla dr. szegedi* kir. közjegyzői kamarai elnököt. A választás ellen azonban petíciót adtak be s a közigazgatási bíróság a választást 1927. márc. 22-én kelt 1299/1927. számú ítéletével alaki szabálytalanság miatt, mert a választáson bár a rendes elektor is jelen volt, pótelektor vett részt és szavazott, megsemmisítette. Pótelektor választására vonatkozólag különben sem a törvényben, sem a végrehajtási rendeletekben intézkedés nincs. A választás megsemmisítése következtében 1927. június 12-én új választást tartottak s ezen felsőházi rendes és póttagoknak ugyanazokat választották meg, mint az előző választás alkalmával. A közjegyző felsőházi tagot öt év eltelte után a törvény 7. §-a alapján 1932. évben kisorsolták, aminek következtében 1932. december 8-án új választást ejtettek meg s ezen megválasztották rendes tagnak *újra Madarász István dr. pécsi*, póttagnak pedig *Galánffy János dr. debreceni* kamarai elnököt. Madarász István dr. rendes tag 1934. március 1-én elhalálozván rendes tagként Galánffy János dr. póttagot hívták be. Galánffy János dr. 1938. február 21-én szintén elhalálozott s így póttag hiányában, új választást kellett tartani. Ezt 1938. június 4-én ejtették meg s megválasztották rendes tagnak *Hanny Tódor dr. győri* kir. közjegyzőt a *szombathelyi* kamara tagját, póttagnak pedig *Fekete László dr. budapesti* kir. közjegyzőt. Az 1932. évben kezdődött 10 évi ciklus 1942. évben lejárt, miért is 1942. év december 19-én új választást tartottak s ezen rendes tagnak ugyancsak *Hanny Tódor dr.*, póttagnak pedig *Fekete László dr.* kir. közjegyzőket választották meg. Ez ellen a választás ellen — nyilván minden személyi vonatkozásoktól eltekintve — petíciót adtak be a törvény 19. §-ára hivatkozással azon a kétségtelen elvi alapon, hogy a választásnál a váltakozó képviselőt elve nem tartatott be. Tekintettel arra, hogy hasonló alaki okból a kolozsvári egyetem felsőházi tagválasztása ellen is petíciót adtak be, a m. kir. közigazgatási bíróság indokoltnak látta a kérdést általános érvényű döntvénnyel szabályozni. A közigazgatási bíróság közigazgatási osztálya 1943. december 11. napján tartott teljes ülésén meg is hozta a XXV. számmal megjelölt döntvényét, amely a Budapesti Közlöny 1943. december 25-iki 290. számában egész terjedelmében megjelent s amelynek rendelkező részét a

közjegyzői kamarákat érintő vonatkozásában az alábbiakban kivonatossan közöljük:

„A kir. közjegyzői kamarák a felsőházi tag megválasztásánál akkor járnak el az 1926:XXII. t.-c. 7. §-ában, valamint a 19. §. utolsó előtti bekezdésében foglaltaknak megfelelően ha

1. a törvény 7. §-ában meghatározott tízéves időszak végén a következő tíz évre szóló (ú. n. rendes) választás során a felsőházi tagot másik kamarának kebeléből választják, mint amely kamarához a legutóbbi rendes választás alkalmával megválasztott felsőházi tag tartozott,

ezenfelül figyelemmel vannak arra is, hogy — ameddig valamennyi kamara a rendes választás során felsőházi képviselőnek nem jutott — ismételt felsőházi képviselőt ne kapjon olyan kamara, amelynek tagjai közül az előző választások során már felsőházi tagot választottak; továbbá, ha

2. a tíz év eltelté előtt a folyó tíz éves időszak végéig terjedő (ú. n. időközi) választás során a felsőházi tagot ugyanannak a kamarának kebeléből választják, mint amely kamarához tartozik a legutóbbi rendes választás alkalmával választott tag; végül, ha

3. a póttagot minden alkalommal ugyanabból a kamarából választják, mint amelybe a megválasztott felsőházi tag tartozik.

Ehhez képest a törvény 19. §-ának utolsó előtti bekezdésében a felsőházi tagválasztásra nézve kötelezően megszabott eljárási jogszabályt megsérti:

1. minden olyan választás — ideértve a törvény 7. §-ának második bekezdésében említett kisorsolást követő választást is — amelynek során ugyanannak a kamarának tagjai közül választanak felsőházi tagot, mint amelybe a legutóbbi rendes választás alkalmával megválasztott felsőházi tag tartozott,

sőt — amennyiben még valamennyi kamara a rendes választás során felsőházi képviselőnek nem jutott — a felsőházi tagot ismételtén annak a kamarának a tagjai sorából választják, amelyikből az előző rendes választások alkalmával már felsőházi tagot választottak, továbbá

2. minden olyan időközi választás, amelynek során a folyó tíz éves időszak hátralévő idejére másik kamara kebeléből választanak felsőházi tagot, mint amelybe a legutóbbi rendes választás alkalmával megválasztott felsőházi tag tartozott, végül

3. minden olyan póttagválasztás, amelynek során a póttagot másik kamara tagjai közül választják, mint amelybe a megválasztott felsőházi tag tartozik.“

A döntvényben kifejezésre juttatott elveknél a legutóbb, 1942. december 19. napján tartott és petícióval megtámadott választás nem felelt meg, ezért is azt a m. kir. közigazgatási bíróság az 1943. december 15. napján tartott ülésen hozott 7405/1942. számú ítéletével egészben megsemmisítette. Ezek szerint tehát a karnak újabb felsőházi tagot és póttagot kell választania, mielőtt e tekintetben a belügyminiszter rendelkezni fog. A választást természetesen ezúttal is meg fogja előzni minden kamara rendkívüli közgyűlésén két-két elektor újabb megválasztása. Az új

felsőházi tag választásnál a közigazgatási bíróság döntvényében foglalt elvi állásfoglalásoknak természetesen most már kötelező hatállyal kell alkalmazást nyerniök. Vonatkozik ez nemcsak a váltakozó képviselőnek a döntvényben foglaltak szerint való immár kötelező hatályú magyarázatára, hanem ezzel kapcsolatosan arra is, hogy póttagot ugyanazon kamara tagjai közül kell választani, mint amely kamarához tartozik a rendes tag. Ennek az elvnek gyakorlati alkalmazása érdekében külön kell a választást előbb a rendes és külön a póttagra vonatkozólag foganatosítani.

A közigazgatási bíróságnak a döntvényben megnyilvánuló elvi állásfoglalásának különben az eddig megtartott közjegyző felsőházi tag választásoknak egyike sem felelt meg. Áll ez különösen arra az elvi álláspontra, mely szerint a rendes és a póttagnak ugyanahhoz a kamarához kell tartoznia. Ebben a kérdésben egyébként a közigazgatási bíróságnak is alkalma lett volna már állásfoglalni, amikor az 1927. jan. 8-iki választás ellen beadott petíciót elbírált a s amikor is törvényesség szempontjából az egész választást felülbírálhatta.

Meg kell jegyeznünk végül, hogy — amire különben a közigazgatási bíróság ítéletének indokolása is reámutat — az 1926:XXII. t.-c. 19. §. utolsó előtti bekezdése szerint a váltakozó képviselőre vonatkozó szabályokat a minisztériumnak kellett volna rendelettel szabályoznia. Ilyen részletes szabályozást tartalmazó rendeletet azonban a minisztérium ki nem bocsátott, ami késégtelenül szintén oka lehetett annak, hogy a váltakozó képviselő kérdésében nemcsak a közjegyző felsőházi tag választásokon gyakorlati alkalmazásban, de egyébként hivatalos helyeken is egymástól lényegesen eltérő állásfoglalások történtek.

Közlemények.

Kitüntetések. A Budapesti Közlöny 284. számában a következő szövegű legfelsőbb kézirat jelent meg: „A m. kir. miniszterelnök előterjesztésére dr. *Angyal* Béla m. kir. kormányfőtanácsos, kir. közjegyző, a pécsi kir. közjegyzői kamara elnökének a közélet terén szerzett érdemei elismerésül a Magyar Érdemrend középkeresztjét adományozom. Kelt Budapest, 1943. december 6. Horthy s. k. Kállay Miklós s. k.“ A magas kitüntetésben a magyar közjegyzői karnak fenkölt gondolkodása, puritán erkölcsi fel-fogása, közvetlen vonzó egyénisége révén méltán köztisztületben álló tagja részesült. Irodájában komoly értékű, rendszerető és becsületes munkásságú közjegyző, a közjegyzői közéletben az intézmény és a kar minden kérdéseiről tevékenyen érdeklődő, s azokért áldozatot és munkát készséggel vállaló vezető egyéniség, az általános közéletben pedig sokoldalú munkássága révén általános tekintély és közmegebecsülés központja. A magyar közjegyzői kar örömmel és büszkeséggel vallja *Angyal* Bélát kartársának s örömmel vesz tudomást arról, hogy ilyen igen komoly érdemeket honorált a magas kitüntetés. — Magyarország kormányzója megengedte, hogy *Fabus* Béla dr.

marcali kir. közjegyző a neki adományozott Szent Sylvester rend tiszti keresztjét elfogadja és viselhesse.

Halálozás. *Ujvárosy* Lajos dr. hajdúböszörményi kir. közjegyző Hajdúböszörményben december hó 6. napján meghalt. Az ügyvédi karból 1916. évben nevezték ki Hajdúböszörménybe kir. közjegyzővé s mostani elhalálzásáig általános megbecsülés mellett ott fejtett ki értékes jogszolgáltatási tevékenységet. Résztvett a város és Hajdu megye társadalmi, szociális és egyházi közéletében is s e téren szerzett érdemei elismerésül a m. kir. kormányfőtanácsosi címmel tüntették ki. Értékes munkása volt a közjegyzői közéletnek, mint a debreceni kamarának hosszú éveken át működött választmányi tagja. A város, Hajdu vármegye és a közjegyzői kar nagy részvéte mellett temették el. Elhalálzásáról a kamara külön gyászjelentést adott ki s irodája részére helyettesül *Evva* Aladár dr. kir. közjegyzőhelyettest rendelte ki.

Az Országos Egylet ülése. A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egylete ez évi december hó 17. napján Szilléry Péter dr. egyleti alelnök vezetése alatt központi bizottsági ülést tartott, amelyen Antalffy Zsirus Aladár dr. titkár terjesztett elő jelentést az egylet tevékenységéről. A jelentésben megemlékezett arról, hogy a mult közgyűléstől elfogadott alapszabály tervezetét jóváhagyás végett a belügyminiszterhez felterjesztették s hogy továbbá az egylet részéről is felterjesztést intéztek az Igazságügyminiszterhez a kir. közjegyzők és helyetteseknek esetleges katonai behívásával szemben polgári foglalkozásukban való meghagyása érdekében. A karban történt személyi változások felemlítése után nagy elismeréssel emlékezett meg a titkár Telman Sándor dr. és Kepes János dr. kartársaknak az Örökösödési eljárás, illetve a Közjegyzői Díjszabás újabb kiadásával a közjegyzői gyakorlatnak tett értékes szolgálatairól. A titkár előadása alapján az ülés több, a közjegyzői gyakorlattal kapcsolatos kérdést vitatott meg, majd Rónay Tibor dr. pénztáros terjesztett elő jelentést az egyleti pénztár állapotáról. Az egylet karitatív tevékenysége keretében 1943. évben közjegyzői özvegyeknek 2.425 pengő segélyt utalt ki. A háborús segély alapra befolyt összesen 13.665 P. A megajánlott 50 P-s hozzájárulást 42 közjegyző nem fizette be s ez a be nem fizetett összeg kitesz összesen 1.870 P-t. Ebből az alaphoz kifizettek összesen 6.000 pengőt és pedig egy közjegyzőnek kölcsön 3.000 pengőt 3 helyettesnek összesen 3.000 pengő segélyt. 1943. évet megelőző időre összesen 1.760 pengő tagsági díj hátralék áll fenn. A központi bizottság ezúton is felkéri a tagsági díjjal s a háborús segélyalapba való hozzájárulással hátralékos kir. közjegyzőket, hogy fizetési kötelezettségüknek a legsürgősebben tegyenek eleget. A központi bizottság egyébként mind a titkári, mind pedig a pénztárosi jelentést elfogadta.

Közjegyző felsőházi tagok a felsőház költségvetési vitájában. A felsőház előtt december közepén több ülésen folyt le az általánosságban magas színvonalú költségvetési és megajánlási vita, amelyben szorgalmasan részt vettek a felsőház közjegyző tagjai is. Így elsősorban vitéz *Somogyi* Béla dr. tartott nagy érdeklődés mellett két komoly értékű s az időszerű bel- és külpolitikai kérdéseket felölelő beszédet. A hősi halottak hagyatékának illetékedvezménye tárgyában *Kukorelly* György dr. intézett inter-

pellációt a pénzügyminiszterhez s ugyanő külön is felszólalt a költségvetési vitában. Komoly figyelemre méltó beszédet mondott még *Kállay* Endre dr. A költségvetési vitán kívül több igazságügyi javaslat előadójaként vett részt a felsőház munkájában *Lázár* Ferenc dr.

Az irodai alkalmazottakra vonatkozó bejelentés. A minisztérium a Budapesti Közlöny 1943. december 12-én megjelent 279. számában közzétett 5470/1943. M. E. számú rendeletével újonnan szabályozta a 7720/1939. M. E. számú rendelet 40. és 41. §-aiban az 1939:IV. t.-c. rendelkezéseire tekintettel az üzleti, üzemi, irodai s így a közjegyzői irodai alkalmazottakra vonatkozó bejelentéseket. A fenthivatkozott rendelet 1. §-a szerint 1943. december 12-től kezdve azoknak a közjegyzőknek, akik irodájukban értelmiségi munkakörben az 1939:IV. t.-c. szerint zsidónak tekintendő személyeket nem alkalmaznak, *további bejelentéseket nem kell tenni*, nem kell annak sem, aki a rendelet életbelépése után valamennyi zsidónak tekintendő alkalmazottját elbocsátja s ezt a kormánybiztosnak bejelenti. A bejelentési kötelezettség azonban feléled, mihelyt a kir. közjegyző irodájában bármikor értelmiségi munkakörben zsidónak tekintendő személyt alkalmaz. A 2. §. szerint annak, aki zsidónak tekintendő személyt alkalmaz, az értelmiségi kormánybiztoshoz a bejelentést be kell küldenie, azonban most már *évenként csak egyszer* s mindig az elmúlt naptári évre vonatkozóan a következő év január 31. napjáig. A bejelentést nem a régi hanem az újonnan rendszeresített nyomtatványokon kell megtenni.

A debreceni kamara közleményei. A debreceni kamara Diószeghy János dr. helyettesi jogosultsággal bíró jelöltet az eskü letételétől kezdődő hatállyal Hadházy Béla dr. és Mustó Sándor dr. debreceni kir. közjegyzők irodájába, Skultéty László dr. helyettesi jogosultsággal bíró jelöltet 1943. IX. 22. hatállyal Vitányi Iván dr. beregszászi kir. közjegyző irodájába, Fótfai Rezső dr. helyettesi jogosítvánnyal bíró jelöltet az eskü letételétől kezdődő hatállyal Horthy István dr. nyiregyházi kir. közjegyző irodájába, Zárug Lajos dr. helyettesi jogosultsággal bíró jelöltet 1943. X. 15. hatállyal vitéz Simon Árpád dr. hajduszoboszlói kir. közjegyző irodájába, Büky András dr. jelöltet 1943. X. 30. hatállyal Büky Elbel Tibor dr. karcagi kir. közjegyző irodájába a kamaránál a közjegyző jelöltekről vezetett névjegyzékbe bejegyezte.

Tolmácsi díjak újabb szabályozása. Az m. kir. igazságügyminiszter 89.000/1943. I. M. számú rendeletével a tolmácsdíjakat s a tolmácsi vizsga díjait újonnan szabályozta. A rendelettel így újabb szabályozást nyertek a nyelvjogosítvánnyal rendelkező kir. közjegyzőket megillető hiteles fordítási díjak is és pedig 1. horvát, német, román, rutén, szerb, szlovák, vagy vend nyelvről magyar nyelvre oldalanként 4 pengő, 2. angol, francia, vagy olasz nyelvről magyar nyelvre oldalanként 5 pengő, 3. bármely más nyelvről magyar nyelvre oldalanként 6 pengő, 4. magyar nyelvről, horvát, német, román, rutén, szerb, szlovák, vagy vend nyelvre oldalanként 8 pengő, 5. magyar nyelvről, francia, angol, vagy olasz nyelvre oldalanként 10 pengő, 6. magyar nyelvről bármely más nyelvre oldalanként 12 pengő. Más által készített fordítás hitelesítéséért a tolmácsnak, s így a kir. közjegyző-

nek is a régi rendelet, a 36.000/1942. I. M. sz. 27. §-ában megszabott díj fele jár.

Adomány. Egy magát megnevezni nem óhajtó közjegyző karácsonyi segélyre való felhasználás céljából 100.— P-öt juttatott a Nyugdíjintézethez, amely az összeget az adakozó kívánsága szerint két közjegyző részére folyósította.

Alkalmazottak járandósága után nyugta illetéket nem kell leróni. A 3450/1943. M. E. sz. rendelet 66. §-a akként rendelkezik, hogy az alkalmazottak járandóságai után évente beadandó jegyzék alapján nyugtailletéket kell leróni akkor is, ha a járandóságról nyugtát nem állítottak ki. Vitás volt, hogy ez a rendelkezés vonatkozik-e a közjegyzői alkalmazottakra is. A budapesti kamara álláspontja szerint a rendelkezés a közjegyzői irodai alkalmazottakra nem vonatkozik. A Budapesti Közlöny 285. számában 5530/1943. M. E. szám alatt közzétett rendelet a kérdést most véglegesen dülőre juttatta kimondván, hogy a most hivatkozott rendelet hatályba lépésével (1944. I/1.) a 3450/1943. M. E. számú rendelet 66. §-a alkalmazást nem nyer. Hogy azonban az állam a nyugtailleték elmaradása miatt károsodást ne szenvedjen a rendelet 5. §-a az alkalmazottak kereseti adója után fizetendő pótdadó tételeket megfelelően emelte.

Jegyzői magánmunkálatok galériája. 1. A községi jegyző által készített és a kir. közjegyzőhöz beszolgáltatott végrendeletében az örökhatóság, kinek 5 élő gyermeke van, minden ingó és ingatlan vagyonát 1 gyermekére hagyja, a többi 4 gyermekére semmit, mert „nem törődtek velem“. Így, röviden és velősen. A kötelesrész néven ismert jogintézmény figyelembevételén a végrendelet készítője fölényes tudása érzetében nyilván túltette magát. Eredmény: perek és megint csak perek, amellet egy család békéjének hosszú időre vagy tartósan való megzavarása.

2. A jegyző által irt végrendeletben a végrendelező kijelenti, hogy ép ésszel és tiszta öntudattal végrendelezett. A tanúsítási záradékban a végrendelet írója és egyben végrendeleti tanu a többi tanuval együtt nyilván a jogi tudás mellé sebtében beszerzett orvosi tudás alapján igazolják ezt, továbbá azt is, hogy a végrendelező „minden rábeszélés és kényszertől menten“ tette meg intézkedéseit. Ezeknek a körülményeknek feltűnő hangsúlyozása inkább az ellenkezőre enged következtetést.

3. Egy férfi és egy nő a jegyző közbenjöttével ingatlan ajándékozási szerződést kötnek és pedig elég tekintélyes értékű vagyonról intézkednek. Félóra múlva ugyanaz a férfi és ugyanaz a nő ugyanazon jegyző mint állami anyakönyvvezető előtt egymással házasságot kötnek. — Akár a kihirdetés, akár pedig az esetleges dispensatio révén a jegyző nyilván tudta, hogy az ajándékozási szerződést jegyesek kötik meg, de hát minima non curat praetor, vagyis kicsire nem nézünk, ha történetesen törvényes rendelkezés kijátszásáról is van szó.

4. Többek között X. jómódu községből a kir. közjegyzők évek óta hagyatékot — a legkisebbeket kivéve — csak akkor kapnak, ha az örökhatóságot cséplőgép, villámcsapás, bicska vagy más erőszakos halálmegszólítja a másvilágra. Ágyban, párnák közt történő elhalálozás esetében csak egészen kivételesen. Az oknyomozó kutatás eredménye: ha a község vala-

melyik tehetősebb férfi- vagy nőlakosa komolyabban megbetegszik, még az orvos előtt és hivatlanul ott terem nála a jegyző egyik hozzátartozója — semmiképen sem ő maga, mert a tekintélyre ügyelni kell — és addig nyaggatja a beteget, amíg az, hogy végre békessége legyen, beleegyezik, hogy vagyonát a jegyző által készített ajándékozási szerződéssel ruházza át lemenőire. A kincstár is megköszönheti az illetékbevételek szaporításának ezt az önzetlen hatósági támogatását. Ha a beteg nem enged a rábeszélésnek és a felajánlott jegyzői jogsegély nélkül merészel jobblétre szenderülni, akkor a bűnös hagyatékát a jegyző a leltárban úgy felértékeli, hogy az még a mértéktelenül felhajtott mostani magas ingatlanárak mellett is kinos feltűnést kelt. Teszi ezt nyilván azért, hogy a más leltározási ügyekben tanúsított ellenkező eljárásával szemben az egyensúlyt valahogyan helyreállítsa. (Beküldte Degel Sándor dr. kir. közjegyző, Szikszó).

A beruházási hozzájárulás hagyatéki teher. A közigazgatási bíróság 2147. számú elvi jelentőségű határozata szerint a beruházási hozzájárulás a fizetésre kötelezettnek közvetlen személyes tartozása, amiből kifolyólag terhe a hagyatékának. Az ugyanis, hogy a tartozás az örökhatóság életében járt-e le, vagy csak halála után fog lejárni, a hagyatéki teherként való minősítésre befolyással nincs. Csupán az örökhatóság által már életében kifizetett részletek nem képeznek hagyatéki terhet. A beruházási hozzájárulás mint hagyatéki teher az örökösöket örökrészeik arányában terheli.

Hirdetmény. 551/1943. sz. A Királyi Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetének intézőbizottsága a nyugdíjszabályzat 9. §. 1. pontja alapján folyó évi december hó 3.-án tartott ülésében az 1944. évben a kir. közjegyzők által fizetendő havi nyugdíjjárulék összegét 55 azaz ötvenöt pengőben állapította meg. Ezt a nyugdíjszabályzat 40. §-ának 2. bekezdésében foglaltaknak megfelelően közzéteszem. Azok a kir. közjegyzők, akik ez évben póttárulékot fizettek, ezt az 1944. évben is változatlanul fizetik, vagyis havonta 71 P 50 fill., 77 P, illetve 82 P. 50 fillért fizetnek. Budapest, 1943. évi december hó 4. Dr. *Cholnoky* Imre s. k. elnök. F. H.

Kir. közjegyzőhelyettesi állást vállal Budapesten vagy környékén nyugdíjas bíró. Cím a kiadóban.

Gyakorlott *helyettes* vagy *jelölt* budapesti irodában február 1-ére állást nyerhet. Cím a kiadóban.

Rendeletek

5.210/1943. M. E. sz. A szolgálati jogviszonyból eredő követelések végrehajtása alóli mentessége tekintetében irányadó értékhatárok újabb megállapítása. (Bp. K. 263).

111.711/1943. P. M. sz. Az ingatlan bérletére, vagy haszonbérletére vonatkozó szerződés után járó illeték kiszabásának illetékessége. (Bp. K. 263.).

85.700/1943. I. M. sz. A telekkönyvi forgalomnak a visszacsatolt keleti és erdélyi országrészen megindításával kapcsolatos rendelkezésekről szóló 18.800/1941. I. M. számú rendelet kiegészítése.

Joggyakorlat.*

Magánjog

106. A házasságon kívüli együttélés tartama alatt keletkezett vagyon szaporulathoz csak annak a nőnek lehet jogos igénye aki akár külön keresményével, akár pedig tartásával szemben ellenértéknek tekintendő háztartási teendőkon túlmenő munkájával maga is tevékenyen résztvett a vagyonszerzésben. (K. P. I. 5540/1942.).

107. Az örökbe fogadási szerződés csak kitagadási okból, vagy olyan súlyosan vétkes magatartás okából hatálytalanítható, amely miatt a szerződés fenntartása egyik, vagy másik fél részére elviselhetetlenné válik. (K. P. III. 268/1943.).

108. A megkötött osztályos egység az egyik fél tévedése miatt csak abban az esetben érvényteleníthető, ha a tévedésen felül az is megállapítható, hogy a tévedő fél az osztályos egységgel kisebb értéket kapott, mint amennyi a törvényes öröklés rendjén reá háramlott volna s ennek folytán a többi felek a tévedő fél hátrányára ingyenes előnyhöz jutottak. (K. P. I. 1270/1943.).

109. A közokiratnak, mint ilyennek érvénytelensége csak akkor következik be, ha a vakarás a közokirat szövegének valamely részére nem pedig a szöveg érintése nélkül csupán az okirat készítésére használt papírra terjed ki. (K. P. I. 1271/1943.).

110. A végleges nőtartásdíj felemeléséhez való jogáról közjegyzői okiratban lemondott fél is kérheti a tartásdíjnak felemelését a gazdasági viszonyok oly általános és mélyreható változása esetén, amelynek bekövetkezését felek a szerződés megkötésekor előre nem láthatták. (K. P. III. 1428/1943.).

111. A bírói gyakorlat által megengedett esetekben az egyoldalú visszavonás jogáról való lemondás mellett alkotott s ekként öröklési szerződés jellegével bíró közös végrendeletnek egyoldalú visszavonása, vagy megváltoztatása is helyet foghat s így örökhatyó külön végrendeletét a közös végrendelet mellett az egyoldalú visszavonás jogának kizárása ellenére sem lehet nem létezőnek tekinteni. (K. P. I. 849/1943.).

112. Szerződő feleknek az okiratba fel nem vett egyidejű szóbeli megállapodása csak az okiratnak értelmezésére szolgálhat alapul s mint ilyen az adott esetben megerősíti az írásba foglalt szerződés szövegének egyébként a használt kifejezésekből is megismerhető azt az értelmét, hogy a szerződő felek az alperes javára férjének egész hagyatékára az özvegyi haszon-

* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Budapesti székeli bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre boesátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hírlap“, a „Magyar Jogi Szemle“ és „Gazdasági Jog“ című szaklapok alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékjogi határozatokat pedig túlnyomó részben az „Illetékügyi Közlöny“ című szaklap közlései nyomán.

élvezeti jogon túl terjedő holtigtartó haszonélvezeti jogot alapítottak s így a felperes alperes özvegyi jogának korlátozását a törvény alapján nem igényelheti, mert az szerződésen alapszik, a szerződésnek a szerződő feleket kötelező ereje pedig kizárja, hogy a szerződő felek vagy jogutódaik az életfogytig biztosított haszonélvezeti jogot a szerződés megtámadása nélkül bármilyen jogcímen korlátozhassák. (K. P. I. 1215/1943.).

113. Téves az alperesnek az a jogi álláspontja, hogy mivel az örökhatyó a vagyonának a felét az unokáira hagyta, tehát a gyermekeit a köteles részre szorította, ennél fogva a gyermekeire hagyott vagyonra vonatkozó utóörökös nevezés érvénytelen, mert az örökhatyó nemcsak a vagyona felét, hanem az unokáinak szánt félvagyont haszonélvezetét is gyermekeinek hagyta s a végrendelete 35. §-ában akként rendelkezett, hogy az a gyermeke, aki a végrendeletét megtámadja, az unokái részére szánt vagyonra vonatkozó igényét elveszti. Örökhatyó gyermekének tehát módjában állott az unokáknak szánt félvagyont megfelelő hányadának haszonélvezetére vonatkozó joga elvesztése ellenében köteles részének minden korlátozástól mentes kiadását követelni, ő azonban köteles részét utóörököléssel korlátozó végrendeletet elfogadta, minél fogva alperes a férjének köteles része fejében jutott vagyont terhelő utóörökös nevezés érvénytelenségét nem vitathatja. (K. P. I. 1437/1943.).

114. A Kúriának állandó gyakorlata szerint kétoldalú szerződés esetében a kötelezett gazdasági lehetetlenülésnek háború okozta bekövetkezésére csak akkor hivatkozhatik, ha a szerződés megkötése után az általános gazdasági viszonyokban a szokásos szerződési kockázatot tetemesen meghaladó olyan mélyreható változás állna be, amellyel a felek előre okszerűen nem vetettek számot s amelynek következtében a szolgáltatásnak és az ellenszolgáltatásnak a felek részéről szem előtt tartott gazdasági egyensúlya felborult úgy, hogy az egyik fél a jóhiszeműséggel és méltányossággal ellentétben nem várt aránytalan nyereségre tenne szert, a másik fél pedig ugyanilyen veszteséget szenvedne. De ezt az igényt is a kötelezett fél egyéb feltételek fennforgása esetében is csak akkor érvényesítheti, ha a másik fél a szerződés fenntartását és az azzal részére biztosított szolgáltatás teljesítését továbbra is követeli. (K. P. VI. 323/1943. T. H, T. 646. sz.).

115. A végrendeleti öröklésre való érdemtelenység már fogalmilag is azt tételezi fel, hogy az érdemtelenre vált örökös öröklési joga egy korábban készített végrendeletben gyökerezék, amely végrendeletnek létrejötté tehát megelőzte az örökösnek azt a magatartását, mely miatt őt az öröklésre érdemtelennek lehetne tekinteni. Kizárja ellenben az érdemtelenység megállapítását, ha az annak alapjául szolgáló magatartásról az örökhatyó az irányadó tényállás szerint a végrendelet alkotásakor már tudott. (Bp. T. K. 3485/1942.).

116. Az özvegynek törvényen alapuló joga, hogy a férje egész hagyatékának birtokában maradjon. Csak akkor, amikor ez a jog a leszármazók keresete következtében szűkebb terjedelembre szorul, az özvegynek illő tartása biztosítása érdekében az ő javára kell elsősorban érvényesülnie annak a szempontnak, hogy a haszonélvezetben megmaradó vagyontárgy állandó jövedelmet biztosítson. Ehhez képest akkor, amikor a körülmények választást engednek, a választás az özvegyet illeti. (K. P. I. 2306/1943.).

117. Az 1886:VII. t.-c. 22. §. a) pontja értelmében azoknál a szerződéseknél, amelyekben a házasfelek vagyoni viszonyaikat egymásközt szabályozták, a jogügylet érvényességéhez közjegyzői okiratra van szükség. A Kúria állandó gyakorlata értelmében azonban ez a szabály nem vonatkozik a házasság tartama alatt történt és fogamatba is ment olyan közszerzeményi megosztásokra, amelyek szerint az egyes ingatlanok a szerzés alkalmával a férj, mások pedig a feleség nevére irattak. Mindenesetre a telekkönyvi rendezésnek ebből a módjából a közszerzemény csak akkor állapítható meg, ha értékben az egyes részek között nincs nagy eltérés és ha a feleknek a végleges megosztásra irányuló szándékát egyéb körülményekből is meg lehet állapítani. Helyes tehát ezen szempontokat kellően mérlegelő fellebbezési bíróságnak az az álláspontja, hogy mert a házasfelek a házasság alatt visszterhesen szerzett ingatlanok tekintetében a közszerzeményi megosztást végrehajtották, a felperes, mint a feleség örököse ezekre a vagyontárgyakra közszerzemény címén újabb megosztást követelni nem jogosult. (K. P. I. 1685/1943.).

118. Az 1894:XVI. t.-c. az öröklés rendezését csak a perenkivüli hagyatéki eljárásban utalja a hagyatéki bíróság hatáskörébe, valamint akkor, amikor az örökösödési per bírósága a perreutasítás következtében indított perben hozott ítéletével a hagyaték állagának és az abban való részesedés módjának megállapítására szorítkozott. Az örökösödési perben azonban az örökléssel kapcsolatos minden kérdés eldönthető, következésképp peres felek közötti viszonyban a hagyaték átszállása is rendezhető. Ennek a kérdésnek ítélettel való eldöntése esetén további perenkivüli hagyatéki eljárásra már nincs szükség. (K. P. I. 2267/1942.).

119. A Kúria állandó joggyakorlatának megfelelő az, hogy az osztályegységben foglalt olyan tartalmú kikötés, amely szerint az egyik örökös-társ a hagyatékot vagy annak bizonyos részét tulajdonul kapja örökös-társának, vagy örökös-társainak utóöröklési jogával terhelt, *élők közötti tulajdoni várományt létesít*, nem pedig valóságos utóöröklési jogot, mert utóörökös joghatályosan csak végrendeletben, öröklési szerződésben, vagy halálesetre szóló ajándékozásban nevezhető meg a végintézkedésekre előirt törvényes alaki kellékek betartásával. Éppen ezért, mert az ilyen megállapodás élők között létrejött ügyletnek tekintendő, érvényessége nem is függ attól, hogy a végintézkedésekre előirt alakszerűségeket betartották-e. (Bp. T. X. 4354/1943.).

120. Magánjogi igények érvényesítése polgári per útjára tartozik, hacsak a törvény az igény érvényesítését perenkivüli, vagy közigazgatási útra nem utalja. Sem az örökösödési eljárásról szóló 1894:XVI. t.-c., sem más jogszabály nem foglal magában olyan rendelkezést, mely szerint a végrendeleti végrehajtó díjának megállapítása a hagyatéki bíróság hatáskörébe tartoznék. *Végrendeleti végrehajtói díj tehát polgári per útján jogszzerűen érvényesíthető.* (K. P. K. 612/1943.).

121. *Ági öröklési igény* csak az örökös után maradt meglévő, vagy helyre pótlandó ági vagyona nézve alapítható. Ebből következik, hogy ha ági vagyona nem volt, vagy helyrepótlandó ági érték nem mutatható ki,

ági öröklésnek helye nincs. *Ági vagyona vagy ági vagyonerék hiányában az ági öröklési igény sem szenvedhet sérelmet.* (Bp. T. XXI. 11.794/1942.).

122. Családjogunk szerint ha az anya házasságon kívül született gyermekének természetes atyjával utóbb házasságot köt, ezzel a gyermek mindkét szülőjének törvényes gyermekévé válik. *Az utólagos házasságnak ez a törvényesítő hatálya a házastársak akaratától független s már a jogszabálynál fogva beáll, vitás csak az apaság kérdése lehet.* (K. P. III. 383/1943.).

123. *Az elidegenítési és terhelési tilalom* a 74. sz. T. H. szerint ugyan csak a tulajdonjog bekebelezésével egyidejűleg jegyezhető fel. Ez a rendelkezés azonban helyesen csak úgy értelmezhető, hogy az anyagi joghatás szempontjából kell az átruházás tárgyát tevő tulajdonjog megállapításával egyidejűleg és kapcsolatosan az említett korlátozásnak létrejönnie. A telekkönyvi fogamatosság már csak alaki jelentőségű s azért nincs akadálya annak, hogy a tulajdonjog bekebelezésével egyidejűleg bármely okból fel nem jegyeztetett tilalom, később mégis feljegyeztessék. (K. Pk. V. 5139/1942.).

124. *A végrendelet megtámadása nem tartozik azok közé az okok közé, amelyek miatt az ivadék kitagadásának helye van.* Minthogy azonban a kitagadás mint kevesebbet, a kötelesrészre szorítást is magában foglalja, az örökös végrendeletének szóban lévő intézkedése kitagadásként nem léphet hatályba, kötelesrészre szorításként azonban érvényesülhet. Ehhez képest az egyik örökösnek az a végrendeletben tiltott magatartása, hogy a végrendeletet megtámadta, kötelesrészre szorítása bírói megállapításának jogszerű alapját képezheti. (K. P. I. 1376/1943.).

125. Az átruházott ingatlanok az örökös telekkönyvi tulajdonában állottak. Azokról tehát az örökös a házasság fennállása alatt házastársához hozzájárulása nélkül is jogérvényesen rendelkezhetett abban az esetben is, ha azok egészben, vagy részben *közszerzemény* tekintete alá estek. Ennél fogva az átruházás érvényessége szempontjából valósága esetén *sincs* jelentősége annak, hogy a házastársnak a szerződéshez való hozzájárulása érvényes-e, vagy az ő ügyletkötési képességének hiánya miatt érvénytelen. Ennek csak akkor volna jelentősége, ha a szerződéssel elvont közszerzeményi jutaléknak megítélését követelnék azon az alapon, hogy az örökös hagyatékából ki nem elégíthető. (K. P. I. 1958/1943.).

126. Anyagjogi szabály, hogy aki *kétoldalú szerződés* alapján van szolgáltatásra kötelezve, a szolgáltatást mindaddig megtagadhatja, míg a viszont szolgáltatást a másik fél nem teljesíti és hogy ez a szabály megfelelően áll akkor is, ha a szerződés semmissége, megtámadása, vagy felbontása esetében a felek viszonyosan kötelesek a szerződés alapján, vagy a szerződéses jogviszony keretében felvett szolgáltatásokat egymásnak visszatéríteni. (K. P. IV. 3167/1943.).

Szerkesztői üzenetek.

F. J. dr. A mi figyelmünket sem kerülte el sem az, hogy illetékes helyen a jövő gazdasági program vázolója keretében a közjegyzői rendtartás reformjáról említés nem történt, sem pedig, hogy ugyanaz az illetékes hely az igazságügyi tárca tárgyalása rendjén az igazságszolgáltatás összes faktorairól nagy elismeréssel emlékezett meg, csupán a közjegyzői kar munkásságának méltatásáról feledkezett meg. A közjegyzői intézmény kiépítésének és megfelelő modern keretekbe való helyezésének kérdése komoly jogszolgáltatási érdek, amelyet különben ugyanaz az illetékes hely más alkalmakkor több ízben és kifejezetten is elismert, sőt határidős ígéretet is tett a reform javaslat mielőbbi benyújtására. Így őszinte sajnálattal veheti tudomásul a közjegyzői kar, hogy ez az intézmény jövőjére nézve nagyfontosságú reformnak ügye újabb halasztást szenvedett. Mert hogy csak halasztásról van szó, azt talán nem volna okunk kétségbevonni. A többi igazságügyi szervezetek munkásságának elismerő méltatása keretében a közjegyzői kar mellőzését szintén sajnálattal veszi tudomásul a kar. Azonban minden őszinte sajnálkozás sem fogja akadályozni a kart abban, hogy a magyar jogszolgáltatás keretében való komoly jelentőségű munkáját azzal a lelkesedéssel, hivatásszeretettel és ambícióval folytassa, amellyel azt eddig tette s amely komolyan és becsületesen végzett munka tudata adja meg végeredményben a közjegyzői karnak a legnagyobb elismerést.

D S dr. A beküldött közleményeket, mint a kar időszerű kérdései iránt való aktív érdeklődésnek bizonyítékait köszönettel vettük. A kisebb közleményt már ebben a számban hozzuk. A cikk közzlésére is előreláthatólag valamelyik közeli számban sor fog kerülni.